

§. 3. Ako je treba zunaj kraja, v katerem se stanuje, veronauk poučevati, treba je za to po razmerah daljave in po drugih okoliščinah preskrbeti potrebnega prevoženja, ali pa naj se dovolijo cene odškodnine za pot, katere naj določijo šolske oblasti v sporazumu s cerkvenimi oblastnjami od instance do instance.

§. 4. Vsakemu verskemu društvu mora se zavarovati pouk v veronauku po učiteljskih in srednjih šolah, ako ima le 20 učencev po vseh razredih skupaj, kjer je krščanski nauk obligaten predmet. Ravno taisto velja, ako je v kakem kraju skupno število učencev 20, če tudi so po raznih šolah razkropljeni, samo da so enega veroizpovedanja.

§. 5. Za vse tiste slučaje, kadar se zaradi pomanjkanja rednega pouka v krščanskem nauku v šoli kakega posebnega veroizpovedanja ne more dokazati, da bi bili dijaki reden pouk dobivali, skrbi naj minister za nauk in prosveto po potu določil za potrebno.

§. 6. Troški, kar jih bo pouk v krščanskem nauku napravil (§§. 2., 3. in 4.), ako ni za nje morda kakega posebnega zaklada, ustanove, ali pa obveze posamičnih oseb ali zadrug, pripadajo k troškom dotične šole.

§. 7. Kar se tiče nameščenja služeb, na katerih je določena plača ali pa nagrada za pouk v krščanskem nauku, so ravno tiste postave merodajne, kakor za oddajo posvetnih služeb. Namesti naj se pa vedno le tak prosilec, kojemu dotična verska vrhovna oblast pripoznava zmožnost pouka v krščanskem nauku. (§. 6. postave s 25. maja 1868. l. državnega zakonika šte. 48.)

§. 8. Deželna postavodajalna oblast si pridrži pravico v okvirji določil zdanje postave gledé ljudskih in meščanskih šol določevati in uravnavati plače verskim učiteljem (§. 2.) ravno tako, kakor je to pri družih učiteljih (§§. 55., 57. postave s 14. maja 1869. l., državnega zakonika šte. 62.).

§. 9. Ta-le postava postane veljavna ob začetku bodočega šolskega leta po svojem razglašenju.

§. 10. Kakor hitro postane ta-le postava veljavna, zgubi svojo veljavo postava z 20. junija 1872. l., drž. zakonika šte. 26., kakor tudi vse druge postave in naredbe, ki se tega predmeta tikajo.

§. 11. Izvršiti ima to postavo minister za nauk in prosveto (bogočastje).

(Po „Slov“.)

D o p i s i .

Z Dunaja. »Ústřední matice školská« v Čechih vrlo deluje in napreduje. Na vseh krajih osniva po potrebi ljudske ali srednje šole, jih vzdržava ali poskrbi, da jih dežela prevzame. Kako ogromno veliko doseže, predstavljamo si lahko, mi skromni Slovenci, po poročilih o nje delovanji in uspehah. V tem četrletu potrebovala je vkup 53.526 gld. za 35 učilišč (izdavala je za posamezne od 80 do 4717 gld., to naj višjo svoto v Jiglavi), poleg tega še 1855 gld. za upravo. Po takem zahteval bi proračun za šolsko leto 1883/84. čez 165.000 gld. Ves ta denar je že zagotovljen; gre le za to, da se nabira za prihodnja leta. »Ústřední matice« vzdržava se po udih zakladajočih z doneskom 500 gld., pravih z doneskom 100 gld., delujočih z letnim doneskom 10 gld., rednih z letnim doneskom 5 gld. in donasajočih z letnim doneskom 1 gld.; prvih je 87 (kakor znano pristopil je kot tak tudi moravski deželni namestnik grof Schönborn, o čemur so nemški listi dokaj kričali), drugih 1009, tretjih 1046, četrth 1413, in zadnjih 14.229. Premoženja v denarjih in posestvu ima koncem svečana t. l. blizo 200.000 gld. Do zdaj nabrala ter deloma izdala je 400.000 gld. Začetkom svečana oglašila je poziv: »Kličemo k národu! Kličemo po pravici in dolžnosti!« prošé nove podpore. Iz najnovejših dogodeb ali boljše uspeha zaznamovati moramo onega v Liberci (nem. Reichenberg) in Duhcovu (nem. Dux) v severnih Čechih. V Liberci prevzel je 5razredno šolo deželni šolski svét na prošnjo Matičino, v Duhcovu podal ji je pravico javnosti, kar je očividno velik pridobitek. Proti javni češki šoli v Liberci delali so in

delajo nasprotniki národnosti vse, kar je bilo mogoče. Oporekala je občina, okrajni šolski svét, hujskali na vso moč severni nemški listi, posebno »Reichenberger Zeitung«, ki je tožila: češke šole ne smemo trpeti, »kar bi bil večer madež na bliščečem ščitu največjega nemškega mesta v Čehih«. Deželni šolski svét vzprejeti moral je vendar po postavah prošnje 298 starišev (s 509 otroci). To število je po nemških poročilih znatno manjše: podpisalo bi prošnjo le 198 starišev (s 300 otroci) in še od teh preklicalo jih je 14 svoj podpis. Imena tih bojazljivcev oziroma omikancev prinašajo pohvalno severo-nemški listi za njimi tudi Dunajska »Deutsche Zeitung«. Pregled vse zadeve podaja nam dolg članek tega časopisa v dan 18. sušca t. l. Strastneje še obnaša se »Reichenberger Zeitung«, ki našta je že dvakrat po imenu vse stariše, pošiljajoče svoje otroke v národno češko šolo, ter tako posredno poziva na izobčenje. Huda kazen zares preti rodbinam, po večjem obrtnikom in delavcem. Žuga se jim z odpovedanjem stanovanj, in deloma se že uresničuje. Pač lepo geslo »na ulice z onimi, ki zahtevajo pouk v materinščini!« Pač sramotno orožje v boji za človeštvo! — V Duhovcu ustanovila je »Matica« čveterorazredno šolo. Posestnik tovarne g. Hoche prepové svojim delavcem, pošiljati otrok tje — bilo jih je blizo 200. Stariši pozvó v pomoč Topliški (Teplitz) okrajni šolski svét, ki pa odgovori »ker je starišem na prosto dano, vzeti otroke iz zasebne šole ter pošiljati v (nemško) javno«, to lahko storé. Tedaj skličejo se na deželni šolski svét ter zadobé začetkom tega meseca pravico javnosti. Kako odurno se nasprotna stranka bojuje, kaže tudi sledeči primer. V Mostu (Brüx) sporediti hoče damska družba »Libuša« akademijo v korist ubogih otrok. Najame dvorano plačavši 35 gld. ter pripravi vse v dobrodelno svrhu. Po Mostu silen hrum in krik kazinarjev — gostilničar se skuja, odpové najeto dvorano ter vtakne (po »Narodnih listih«) 100 gld.

Čehi pa vendar lahko mirno gledajo na vse take dogodke. Jasno pričajo, da národne pravice zmagujejo, akopram polagama. Nas Slovence pa bi imeli vzbujati in jačiti v boji za šolo in omiko na nemško-štajerski meji in tù v sredočji Slovenskega, kjer se toliko kričó o psevdokulturi, pravo omiko na národni podlogi pa bi se tù pa tam naj raje utopilo v žlici vode. *H. T.*

Iz Ptujá. V našem šolskem okraji se je minole dni prigodilo nekaj silno smešnega, kar je vredno, da se na dolgo in široko izvé, da bode svet videl, kakove kukavice se še nahajajo mej učiteljstvom tega okraja. Hvala Bogu, da jih je lahko šesteti na prstih jedne roke. In ta petorica, ki se z velikim ponosom imenuje »učitelje stare šole«, kar se hoče reči: »nemško«, je toliko predrzna, da je osnovala: »Verein für Lehrer und Schulfreunde«. Kdo se ne smeje? Ti možjé ki nas mlajše učitelje, došle iz Maribora in Ljubljane, pitajo s panslavisti, pravijo, da bode namen temu društvu: pospeševanje nemškega jezika in razširjanje omike mej prosto ljudstvo. Zdaj naj pa kdo reče, da se tem možiceljnóm možjani ne sušé, ker hočejo s tujim jezikóm mej tukajšnje slovensko ljudstvo omiko širiti.

Iz Celja. (Vabilo.) Celjsko učiteljsko društvo ima v dan 3. aprila t. l. svoj redni mesečni zbor. K obilni udeležbi vabi uljudno *odbor.*

Iz Lokve. Prijateljem domače glasbe naznanjam, da I. zvezka Avg. Lebanovih »Skladeb« nimam nobenega več, pač pa še mnogo iztisov II. zvezka, katere prodajam po 40 kr.; dijakom rad naročino znižam, ako se naročé v večem številu. Naj bi prijatelji domače glasbe pridno segali po preostalih mi iztisih II. zvezka, ker že pripravljám in skoro izdam III. zvezek, v koji uvrstim tudi najobširnišo posvetno skladbo pokojnikov: »Demovino«. Po III. zvezku pričnem s cerkvenimi skladbami, akopram vse niso v »Cecilijanskem« duhu, nego delajo nekako sredino mej moderno in strogo cerkveno glasbo, katera pot se meni vidi najprimernejša.

Janko Leban,
učitelj v Lokvi (pri Divači).

S Krškega. (Prenaredba učnega načrta naše meščanske šole.) Kakor je znano, določila je postava od leta 1883. (2. maja) meščanskim šolam določnejši smoter, po katerem je vsaka meščanska šola redna pripravljevalnica učiteljščem in nižjim strokovnim šolam (t. j. obrtnijskim in kmetijskim učilnicam), a imeti morajo te šole z ozirom na potrebe v dotičnem kraji obrtnijski ali kmetijski značaj. Gledé na te postavne določbe ukazalo je naučno ministerstvo v dan 8. junija lanskega leta, da ima vsaka meščanska učilnica izdelati na podlogi nove postave in ravno tega ukaza nov načrt, ki naj ga sestavi učiteljstvo posamezne meščanske šole pod predsedništvóm okrajnega šolskega nadzornika v konferenci, h kateri se naj povabijo odlični možje kot zastopniki kmetijskih in obrtnijskih interesov. Za našo meščansko šolo bilo je to posvetovanje v dan 10. marca tega leta pod predsedništvóm našega nadzornika, g. profesorja Vodeba. Razen našega meščanskega učiteljstva bili so izmej šestorice povabljenih došli samo trije gospodje: okrajni glavar g. Weiglein, častni korar g. Poljak (kot predsednik naše kmetijske

podružnice) in nadgozdinar g. Scheyer iz Radeč. Enoglasno in z neznatnimi premembami je bil vzprejet predloženi učni načrt, iz katerega naj tu povem nekatera bistvena načela in določila: 1. Naša meščanska šola obdrži tudi v bodoče svoje zdanje predmete, ki so predpisani po ministerijalnih učnih načrtih od leta 1874. 2. Ona dobi kmetijski značaj, vendar se kmetijstvo ne bode učilo kot poseben predmet, ampak v zvezi s prirodopisjem in prirodoslovjem, katerima predmetoma se je število ur zdaj pomnožilo. 3. Nekoliko se je na kmetijstvo ozirati tudi še pri drugih predmetih, zlasti pri računstvu in risanju. 4. V veronauku se je vsled ministerijalne naredbe z 8. junija 1883. l. dodala ena ura v vsakem razredu. 5. Število ur, odločenih jeziku, ostalo je neizpremenjeno, vendar ima nemščina eno uro več, čeravno ste se slovenščini kot učnemu predmetu dodali dve uri, in sicer radi tega, ker mora učni jezik na vsi šoli po želji ustanoviteljevi ostati nemški. 6. Ker se je precej ur dodalo prirodopisu in prirodoslovju, treba je bilo nekaj ur odvzeti tudi zemljepisu, risanju in telovadbi. Po teh načelih izdelani novi učni načrt naše šole šel bode po potu slavnega c. kr. deželnega šolskega sveta k visokemu naučnemu ministerstvu v potrjenje.

—n.

Iz Ljubljane. Iz seje c. k. deželnega šolskega sveta v dan 13. marcija t. l. Poroča se na višje mesto o poučevanju v krščanskem nauku v tukajšnjih ljudskih šolah. — Povečuje se in določa se o poučilu, kako naj bi se v ljudskih in meščanskih šolah za zdravje skrbelo. — Družbi kranjske hranilnice se za blagosrčni dar 6000 gold., ki ga je odločila za zidanje in popraviljanje šol na Kranjskem, izreka hvala. — Dva nadučitelja, potem pa učitelji mestnih šol v Ljubljani se za trdno postavijo. — Nekaterim šolam dovoljuje se poludnevni pouk. — Poročilo deželnega šolskega nadzornika v nadzorovanju nekaterih šol se jemlje na znanje in o tem tudi potrebno nakaže posameznim okrajnim šolskim oblastim. — Reši se več prošnji za oprostenje šolnine, za podporo in nagrade.

— »Glasbeni Matici« je nj. eks. g. naučni minister za preteklo leto odkazal državne podpore 200 gold. Slava!

— Naučno ministerstvo je odobrilo g. prof. Celestine prevod II. dela dr. Močnikove aritmetike za nižje gimnazije.

— Naš slavnoznan pesnik g. Jovan Vesel Koseski je 26. preteč. m. v Trstu umrl. Njegovo ime bode vedno slovelo!

— Poziv slovenskim pisateljem. Odbor »Matice Slovenske« se do vseh rodoljubnih pisateljev slovenskih obrača z iskreno prošnjo, da bi čim prej, tem bolje tudi letos poslali primernih doneskov za letošnji »Letopis«.

Kakor lani, vzprejemali se bodo tudi letos v »Letopis« samo izvirni znanstveni in znanstveno-poučni spisi iz raznovrstnih strok človeškega znanja; vendar je želeli, da bi čestiti gospodje pisatelji svojim razpravam izbrali take predmete, ki ugajajo obče znanim književnim potrebam národa slovenskega, ter zaradi svoje splošne zanimivosti prišlje večini Matici družabnikov.

Rokopisi naj se pošiljajo do konca junija t. l. ali naravnost uredniku »Letopisa«, g. prof. Fr. Levcu, ali pa prvosedstvu »Matice Slovenske« v Ljubljano.

Po pravilih določena nagrada v »Letopis« vzprejetim spisom se bode izplačala, kadar bode knjiga dotiskana.

V Ljubljani, 19. marcija 1884.

Za odbor „Matice Slovenske“:

Peter Grasselli,
prvosednik.

Prof. Senekovič,
odbornik.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. Na dvorazrednici v Košani, nadučit. služba s 500 gold. letne plače; na prosilce, ki znajo orglati, se bode posebno oziralo. Prošnje do 30. marcija t. l. okr. šol. svetu v Postojini. — Na enorazrednici v Hotiči pri Litiji. Plača 400 gold. in stanovanje. Prošnje do 10. aprila t. l. okr. šol. svetu v Litiji. Učiteljska služba na jednorazredni ljudski šoli v Vodicah z letno plačo 500 gold. in s prostim stanovanjem v šolskem poslopji razpisuje se, da se bode zatrdno podelila. Prošnje naj se oddajajo do konca aprila t. l. pri podpisanem uradu. C. k. okrajni šolski svet v Kameniku, v dan 20. marcija 1884. l.

 Današnjemu listu pridejan je „Kazalec“.